

Rekreasyon Tercihinde Sosyal Sorumluluk

Harun Çöpür¹

Ahmet Yılgin²

Özet

Rekreasyon faaliyetleri insanların sadece boş zamanlarını dolduran bir aktivite değildir. Aynı zamanda fiziksel ve ruhsal sağlıklarını artırmak, sıkıntılı durumlara ara vererek serbest zamanlarını eğlenerek, dinlenerek, haz alarak ve yeni bilgiler öğrenerek özgür ve hür irade ile kendimize ayırdığımız kalite zamanlardır. Boş zaman aktivitelerinde cinsiyet de aktif ya da pasif katılıma yönlendiren bir durum olmaktadır. Kız çocukları erkek çocuklarına göre daha pasif olarak katılmaktadır etkinliklere çünkü kız çocuklarına daha korumacı yaklaşmaktadır. Bu durumda erkek çocukları daha fazla sosyal, sportif ve aktif faaliyetlere yönelmektedir. Günümüzde sokaklarda oyun oynama her ne kadar azalmış olsa da genelde oyun oynayanların yani aktif katılım gösterenlerin erkek çocukları olduğu görülmektedir. Bireylerin rekreasyon etkinliklerine kendi belirledikleri durumlarda, gönüllü olarak ferdi ya da toplu, aktif veya pasif, erkek ya da kadın, genç veya yaşlı, açık ya da kapalı, kentsel veya kırsal mekanlarda kendini yenileme, geliştirme, eğlenme ve dinlenmek adına talep edilmektedir. Bu ihtiyaçlar bireylerin hayatlarında yaşadıkları eksik hissetme durumuna göre şekillenmektedir. Bireylerin kültürel, ekonomik ve sosyal çevreleriyle olan etkileşimi ve iletişimi, kendi benliğiyle dünyayı anlama ve algılama açısından oldukça önemlidir.

1.GİRİŞ

İnsanların yaşamsal görevleri ve işleri dışında kalan boş vakitlerini gönüllerince ve kendi istekleri ile kişisel gelişimlerini artırmak, stresten uzaklaşarak güzel vakit geçirmek adına yaptıkları faaliyetlerdir. Rekreasyon faaliyetleri insanların sadece boş zamanlarını dolduran bir aktivite değildir. Aynı zamanda

1 Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Yüksekokulu, Orcid Id 0000-0003-3526-6223

2 Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ahmet_yilgin@hotmail.com. Orcid Id: 0000-0001-5629-9142

fiziksel ve ruhsal sağlıklarını artırmak, sıkıntılı durumlara ara vererek serbest zamanlarını eğlenerek, dinlenerek, haz alarak ve yeni bilgiler öğrenerek özgür ve hür irade ile kendimize ayırdığımız kalite zamanlardır. Serbest zaman, bireysel ya da toplumsal etkileşimleri içeren rekreasyon etkinlikleri dâhil olmak üzere zamansal dilimleri oluşturan bir kavramdır (Çevik vd., 2021), ayrıca bireylerin yaşamlarındaki serbest zamanın, bedensel olarak ve sosyal olarak yaşamlarının daha kaliteli bir hayata dönüştürülmesi bir rekreasyon etkinliği olarak görülmektedir (Şen ve Aktaş, 2022). Kentleşmenin hızla artmasından kaynaklı büyük şehirlerde doğa yerler yok olmaya başlamış, bu nedenle devasa kentlerde yaşayan insanlar doğa ile ilişkisi yok denecek kadar azalmaktadır. Bu yaşanan olumsuz durumlara bağlı olarak bireylerin farklı gereksinimlerini gündeme taşımış ve rekreasyon aktivitelerine olan talep her geçen gün artış göstermektedir. Toplumda yaşayan insanlar kent yaşamının verdiği sıkıcı ve bunaltıcı havasından kurtulmak için farklı rekreasyon alanlarını tercih etmektedirler. Bu alanları tercih ederken de kaliteli hizmet alabilecekleri kuruluşları aramaktadırlar. Hızlı tüketim çağı olarak adlandırılan son dönemde, müşteri açısından bakıldığında kalite tanım olarak beklentilerinin aşılması anlamına dahi gelmektedir. Nitekim kalite kavramı müşterilerin beklentilerinin olumlu yönde aşılması gibi sürekli olarak standartları yükselen bir değere dönüşmüştür (Gülner, 2021).

Yaşadığımız bu zaman diliminde artan boş zamanlar yerini yalnızlaşmaya, hareketsizliğe ve boşluğa bırakmıştır. Bunlara bakarak rekreasyon etkinliklerinin insan yaşamında etkili ve önemli bir yeri olmaktadır. Rekreasyonun bu önemli konuma sahip olmasına sosyal medya, insanlar arası ilişkiler ve yerel yönetimlerin çalışmaları etkili rol oynamaktadır (Tekin, 2003). Yerel yönetimler, kapsadığı alanlarda yaşayan bireylerin sağlık, ulaşım sorunlarına çözüm bulan ve bireylere refah ile huzur için gerekli alt yapı ve donanım hizmetini sunmak adına yine bireyler tarafından seçilerek kendi kararlarını verme yetkisi olan bir kamu kuruluşudur (Bakır, 1990). Bireylerin devlete devletinde bireylere sorumlulukları mevcuttur. İnsanlar kendi hayatlarında belli başlı sorumlulukları karşılasalar da yerel yönetimlerinde sorumlulukları bireylerin sağlıklı olmaları, bireysel ve sosyal yönden gelişmeleri ve rekreasyon faaliyetleri için gerekli ekipman ihtiyaçları karşılayacak planlar yapılarak uygulanmalıdır. Rekreasyon faaliyetleri bireylerin normal yaşamlarında ki sorumluluklarını yerine getirmek için kişisel gelişimine katkı sağlarken aynı zamanda yerel yönetimlerin de bu sorumlulukları bireylerin yerine getirmeleri için imkanlar ve fırsatlar sunması gerekmektedir. Yerel yönetimlerin bu görevleri aslında sosyal sorumluluk kapsamındadır. Çünkü bireyler değişen şartlar için talep göstermeli yerel yönetimler ise bu talepler üzerine ihtiyaçlara yanıt vermelidir. Bu durumda

rekreasyon faaliyetlerinde yerel yönetimlerin kişisel ve sosyal sorumlukları sürekli değişerek gelişmektedir (Kesim, 2006).

1.1.1. Toplumun Tercihine Ne Göre Rekreasyon Etkinliği

Pasif katılım bireylerin aktif olarak yapılan faaliyetleri etken olarak katılmadan sadece bir seyirci olarak katıldıkları faaliyetlerdir (Hazar, 2003). Bireylerin rekreatif faaliyetleri veya spor etkinlikleri izleyerek katılım gösterdiği bir olgudur. Aynı zamanda bu faaliyetleri televizyon karşısında da izlemek de pasif katılıma girmektedir. Fakat aynı etkinlik türü gibi görülse de ikisi arasında belli başlı farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklara baktığımızda en başta gelen farklılık ortamlardır. Daha sonra ortamda ki heyecan, tepkiler ve o etkinliğin verdiği haz da doğal olarak değişmektedir. Pasif etkinliklerin alışkanlıkları ve öngörülerini bireylerin değişmektedir. Çünkü bireyler seyirci olarak katılım gösterdiği faaliyetlere karşı sempati besleyerek ilerleyen süreçlerde bu aktivitelere pasif katılımdan aktif katılıma yönelmektedir. Bu durum aslında pasif katılımların aktif faaliyetlere yönelmesi için de bir araç olarak görülmektedir (Yazıcı, 1998). Pasif aktivitelere örnek vermek gerekirse televizyon izlemek, sinemaya ve tiyatroya gitmek, spor faaliyetlerini izlemek, vb. verilebilmektedir (Karaküçük, 1997). Boş zaman aktivitelerinde cinsiyet de aktif ya da pasif katılıma yönlendiren bir durum olmaktadır. Kız çocukları erkek çocuklarına göre daha pasif olarak katılmaktadır etkinliklere çünkü kız çocuklarına daha korumacı yaklaşılmaktadır. Bu durumda erkek çocukları daha fazla sosyal, sportif ve aktif faaliyetlere yönelmektedir. Günümüzde sokaklarda oyun oynama her ne kadar azalmış olsa da genelde oyun oynayanların yani aktif katılım gösterenlerin erkek çocukları olduğu görülmektedir. Bu durum kız çocuklarını daha çok pasif aktivitelere yönlendirmektedir. Çocukluk çağında yapılan aktiviteler bireylerin ileriki yaşamında katılacağı aktiviteleri de etkilemektedir. Çünkü çocukken pasif olarak katılım gösterilen aktivitelere büyüyünce de aynı şekilde devam edilmektedir yani alışkanlıklar kolay kolay değiştirilmemektedir. Bunların sonucunda aktif katılım ile pasif katılım kıyaslandığında aktif katılım daha sempatik gelerek daha çok seçilmektedir. Şehirlerde yaşayan insanların istedikleri mekanlarda istedikleri zamanlarda ulaşabilecekleri, sorumluluklardan uzak ve şehir stresinden arınmak adına yaptıkları kısa süreli aktivitelerdir. Bireylerin kendilerini geliştirmek için kurslar, stres atarak eğlenmek için alanlar ve faaliyetler, bisiklete binmek, park-bahçelerde yürümek, sinema ve tiyatroya gitmek kentsel rekreasyonun içine girmektedir. Kırsal rekreasyonun kentsel rekreasyondan farkı şehirden uzaklaşarak kırsal mekanlarda doğa ile iç içe olarak yapılan aktivitelerdir. Doğaya zarar vermeden uzun veya kısa süreli olarak kamp kurmak, yürüyüş yapmak, avcılık ve fotoğrafçılık gibi aktivitelerde kırsal rekreasyona örnek verilebilmektedir (Sevil, 2012).

1.1.2. Açık Alan Rekreasyonu

Bu rekreasyon türü bir çatı altında olmadan açık havalarda doğal bir şekilde yapılan etkinliklerdir. Açık alan rekreasyonu sayesinde bireyler doğal alanlardan faydalanarak sorumlulukların ortaya çıkardığı aksaklıkları gidermeye yardımcı olmaktadır. Bireyler bu rekreasyon etkinlikleri ile beraber yeni heyecan ve maceralar keşfederek aynı zamanda ilgileri ile yeteneklerinin farkına varmaları sağlanmaktadır. Açık alan rekreasyonları aslında kırsal rekreasyon ile iç içedir diyebiliriz. Çünkü bireyler şehir yaşamından uzaklaşarak şehrin stresi, gürültüsü ve monoton yaşam ile sorumluluklardan kaçmak istemektedirler. Böylelikle bireyler hem bedensel hem de ruhsal olarak rahatlarırken yeni aktiviteler ile yeni bir hayata da adım atmaktadırlar (Yağcı, 2015). Aktif veya pasif olarak katılabilen açık alan rekreasyon etkinlikleri sanat, sağlık ve spor aktivitelerini de kapsayan geniş bir olgudur. Bireyler açık alanda yapılan aktiviteler ile daha çok kendini tanıma fırsatı bulur böylelikle yeteneklerinin farkına vararak değişik aktivitelere katılabilir. Bu aktiviteleri doğa yürüyüşü, açık hava tiyatrosu, konserler, kamplar ve deniz etkinlikleri olarak örneklendirilmektedir (Hacıoğlu, vd., 2009).

1.1. Rekreasyon Etkinliklerine Toplumun Bakışı

Bireylerin rekreasyon etkinliklerine kendi belirledikleri durumlarda, gönüllü olarak ferdi ya da toplu, aktif veya pasif, erkek ya da kadın, genç veya yaşlı, açık ya da kapalı, kentsel veya kırsal mekanlarda kendini yenileme, geliştirme, eğlenme ve dinlenmek adına talep edilmektedir. Bu ihtiyaçlar bireylerin hayatlarında yaşadıkları eksik hissetme durumuna göre şekillenmektedir. Bireylerin kültürel, ekonomik ve sosyal çevreleriyle olan etkileşimi ve iletişimi, kendi benliğiyle dünyayı anlama ve algılama açısından oldukça önemlidir. Çevresindeki kişilerden etkilenerek düşünce ve davranışları değişkenlik gösterebilmekte, ve rekreasyon etkinlikleri ihtiyacı bireyler için subjektif tutumları şekillenebilmektedir (Gülнар ve Güven, 2023). Çünkü bu etkinlikler bazılarının bedensel olarak enerjisini atmak ve sağlıklı olmak için yapılırken bazıları için ise ruhsal açıdan dinlenmek, yenilenmek ve güç toplamak adına ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü düzenli yapılan egzersizler ve fiziksel aktiviteler, kişilerin bağışıklık sisteminin yaşlanmasını geciktirebilmekte veya sınırlandırabilmektedir (Dokuzoğlu vd., 2022).

Kısaca rekreasyon etkinliklerine duyulan ihtiyaçlar bireysel sebeplerdir fakat doğal olarak toplumsal sağlığı etkilediği için de hem bireysel hem toplumsal ihtiyaçlara ve isteklere dayanmaktadır (Kalkan, 2012). Spor ve rekreasyonel faaliyetler, duygu ve davranışların yanında sosyalleşmede önemli

bir yeri olan sabır, kurallara uyuma, birlikte hareket etme güven ve iletişim gibi fiziksel, zihinsel ve sosyal beceri kazandırmaktadır (Yılmaz vd., 2022).

Rekreatif aktiviteler her yaşta ki bireyin istediği ortamlarda, kadın erkek fark etmeksizin planlanarak gönüllü bir şekilde eğlenmek, dinlenmek, çevre ile iletişime geçmek, kendini geliştirmek, ilgi ve yeteneklerini keşfetme amacı ile yaptığı ve yapacağı aktivitelerdir. Rekreasyon bireyler için sağlığını düzeltme, yaşam kalitesini artırma, kendine yeni bilgiler katma, olaylara veya durumlara farklı bakış açıları kazandırma ve boş vakitlerini en faydalı şekilde harcayarak toplum tarafından yanlış sayılan durumlardan uzaklaşmasını sağlayarak suç oranını azaltmak da dahil bir çok ihtiyacın temelini oluşturmaktadır. Çünkü rekreasyon aslında amaç değil araçtır (Okuyucu, 2006). Rekreasyona birçok alandan ihtiyaç vardır. Çünkü rekreasyonun bireylere faydaları bulunmaktadır. İnsanların fizyolojik, ruhsal, sosyal, iş yaşamlarındaki ve ilişkilerinde ki sorunları çözmek için ihtiyaç olmaktadır. Rekreasyon aktiviteleri bireye kendini geliştirmek, eğlendirerek stres azaltmak, kendine veya çevreye faydalı faaliyetlerde bulunmak ve yapılan eylemlerle hormonsal olarak mutluluk artırıcı bir etkiye sahip olmaktadır. Bu durum hem bireyleri kötü alışkanlıklardan uzaklaştırırken, sosyalliği artırır ve yeni alanlar keşfedilmesini sağlarken hem de toplumun refah seviyesini artırarak huzurlu ve sağlıklı bir toplum oluşmasına katkı sağlamaktadır (Kiper, 2009). Aynı zamanda spor ve rekreasyon etkinlikleri bireyde bir takım duygu, tutum ve davranışları da etkilemektedir (Şahin vd. 2020).

1.1. Kişisel ve Sosyal Sorumluluk

Sorumluluk kelimesinin birçok kaynakta benzer tanımları ve anlamları vardır. Davranış, değer ve kişilik özelliklerini aksetmek gibi belli anlamı ve özellikleri vardır (Filiz ve Demirhan, 2017). Sorumluluk bireylerin toplum ile bir bütün olmasını sağlamak, topluma ve diğer bireylerle uyum içinde olması, bireyin üstüne düşen görevleri yapması, bireyin hayatında yaşadığı olumlu veya olumsuz durumların ya da olayların sonuçlarını olgunlukla kabullenmesi anlamına gelmektedir. Ayrıca sorumluluk diğer bireylere ve onların haklarına saygı duyulması, bireyin yaşarken yapmış olduğu durum ve hareketlerden oluşacak olan sonuçları üstlenmesi manasına gelmektedir. Farklı bir açıklamayla sorumluluğa bakarsak hayatın sunduğu seçenekler arasından seçimler yapmak ve bu seçtiğimiz seçimlerin sonuçlarını ve tesirlerini kendi bünyemizde kabul ederek yola devam etmek anlamına da gelmektedir (Özen, 2013).

Sorumluluk başka bir tanımla ahlakımızla alakalı olduğunu söylemektedir. Bireyin ahlakının etken bir durumda olarak çalışmasıdır. Bireyin ahlakı pasif

olmadıkça birey hem kendine hem de etrafındaki insanlara karşı itina ve alaka gösterirken, bireyin üstünde olan görevlerini zamanında yapmasına, toplumun işleyişine ayak uydurmasına, dertlerini hafifletmeye yardımcı olur ve yaşanması daha rahat bir dünya için emek verilmesine de sorumluluk denilmektedir (Lickona, 1991).

1.2. Kişisel Sorumluluk Nedir?

Kişisel sorumluluk, sorumluluk kavramının daha özele daha bireye dönük halidir. Yani insanın kendi fiziksel ve ruhsal haline yönelen bir sorumluluk anlayışıdır. Çünkü bireyi tam anlamıyla anlatacak olursak hem fiziksel sağlığına hem de ruhsal sağlığına sorumluluğu vardır (Hamilton ve Fenzel, 1988). Kişisel sorumluluk insanların kendilerini ve kişiliklerini olduğundan daha güçlü göstermek için başka bireylere ihtiyaç duymadan sadece kendisi için yapılanlardır. Kişiler arası ilişkilerde saygıyı zirveye olarak muhabbeti ele almayı önemseyen, bireyin kendi seçimlerinden kendisinin üstlenmesi ve sonuçları ne olursa olsun bunların vebalini üstüne alarak kendi hayatının yönünü vermekte kişisel sorumluluk olgusudur. Ayrıca kişisel sorumluluk bireyin bedensel ve ruhsal olarak kendini iyi hissetmesini ve bu hisler için gerekenleri üstlenmesini gerektirmektedir. Bireylerin yaşamları boyunca hem kendine hem de beraber yaşadığı insanlara hatta geleceğe dahi birçok sorumlukları mevcuttur. Bireyin doğru akli dengeyi koruması, geleceğe değerli belgeler bırakarak diğer insanlarla olan bağları sağlıklı şekilde sürdürmektir (Özen, 2011). Kişisel sorumluluk, yaşamın bize getirdiği ya da yüklediği nihai hedefleri tespit etmek ve bu hedeflere ulaşarak bu hedeflerin görevlerini üstüne alarak benimsemektir. Sorumluluk bilinci fazla olan bireyler üstüne aldıkları işleri ve görevleri en iyi şekilde ya da bir şekilde sonunu getirmek için çabalar ve başarırlar. Bu insanlar hararet ile üstüne düşen görevleri yerine getirmek için her türlü çözüm yolu ararlar ve kendileri olması bile diğer insanlar yardımı ile bu görevleri yerine getirerek kişisel sorumluluğu tam anlamıyla benimsemektedirler (Nelson ve Low, 2004).

1.3. Sosyal Sorumluluk Nedir?

Sosyal sorumluluk, bireylerin çevresi ile birlikte ve beraberce durumları daha güçlü hale getirerek iletişim halinde olmayı, hem kendi hem de diğer bireylerin kişisel hak ve özgürlüklerine saygı duyup değer vererek belirli ortak amaçlar belirlenerek çalışma ortamları ya da diğer insanlar için fırsat olanakları sunmaktadır (Lavay, vd., 2006). Sosyal sorumluluk, adaletten şaşmadan, herkes için eşit ve herkese aynı doğrultuda yaklaşarak hareket etmektir. Sorumluluğun özüne bakarsak bu durum adaletli olmaktan geçmektedir. Ahlaki değeri yüksek olan adalet duygusu, kimseyi belli kalıplara koymadan

kabul ederek aynı şekilde de doğruyu ve olmasını gerekeni göstererek yardım etmektir (Devlet Planlama Teşkilatı, 1970). Yönetimler, bireylerin hayatlarının içinde bulunarak girişim gösterdiklerinde yapılacak aktiviteler, işler ve görevler açısından halka karşı belirli vazifeleri ve sorumlulukları bulunmaktadır. Ortaya çıkan bu yönetimler o yere gelirken bu sorumlulukları ve görevleri en kaliteli ve güzel bir şekilde yerine getirmek gayesi ile bu yola baş koyarak çıkmaktadırlar (Dawar ve Klein, 2004). Bu sebeplerden dolayı yönetimler kendi işlerinde serbest olsalar da onları seçen halka, devletin strateji ve siyasetine göre plan ve program yaparak etkinliklerini hayata geçirmek zorundadırlar. Çünkü yapılan araştırmalar gösteriyor ki toplum içerisinde çıkan bu yönetimler doğal olarak temsil ettiği halkın ahlaki ve etik kıstaslarına göre saygı duyarak hareket etmek yükümlülüğündedirler. Bu onların en önemli görevleri ve sosyal sorumluluklarıdır. Aslında genel olarak bakıldığında bu yönetimler halk ile sosyal hayatlarda aynı hedefi esas alarak ilerlemektedir. Yönetimlerde çalışanlar ya da üst düzey sorumlular bu durumlara büyük önem göstererek onları oraya getiren halkın ve diğer vatandaşlarında kısaca toplumun huzur ve refahını geliştirici ve büyütecek kavramlar olarak görülmektedir (Kotler ve Lee, 2006). Sosyal sorumlulukların içeriğine baktığımızda sorumlulukları üstlenen yerlerin kurdukları istikrar ve bu istikrarı bozmadan daha da geliştirip büyütme amacı ile yapılan tüm çabalar ve etkinliklerdir. Genel bakıldığında yönetimlerin olmalarının amaçlarının içerisinde bu sosyal sorumluluk önemli bir yere ve konuma sahiptir. Palazzi ve Starcher (2001), Batı Avrupa, Japonya ve Kuzey Amerika da ki yönetimlerin yönetme siyasetleri oluşturulurken sadece üst düzey konumdaki bireylerin düşünce ve istekleri değil o yönetimlerinden yararlanan, çalışan, diğer halktan bireylerin ve çevrenin talepleri de göz önünde bulundurularak bir strateji belirlemektedirler. Çünkü bu yönetimler bu siyasetle ve strateji ile gelişip büyüyerek daha uzun süre ayakta kalmaktadır (Karna, vd., 2001). İşletmelerin sosyal sorumluluğu, 20 karsız sosyal 10 sorumluluk tüm paydaşlarının gereksinimlerinin veya beklentilerinin karşılanması olarak tanımlanmaktadır. İş görenler, paydaşların arzuladıkları durumun görüntüsünü oluştururken; aynı zamanda müşteri, tedarikçi, yerel halkın bir parçası olduğu için, yönetime önemli konularda ışık tutmaktadırlar. Dolayısıyla, kıdemli yönetim, organizasyonun değerlerini tehdit eden önemli konularla mücadelede iç çevrelerini dikkatle gözlemesi gerekir (Bansal ve Kandola, 2003). İşletmelerin sosyal sorumluluk duygusunun artmasında kamu çıkar grupları da güçlü bir rol oynar. Yatırımcılar ve yasa koyucular tarafından sosyal sorumluluğa ilişkin işletme faaliyetlerine önem verildiği görülmektedir. Bunun en temel sebebi olarak da, kamu talebi gösterilmektedir (Rondinelli ve Berry, 2000). Bu tanımlar ve ortaya çıkış

sebepleri temel alınarak, sosyal sorumluluğun son yıllarda yeniden gündeme gelerek önemli bir konu haline gelmesine neden olan gelişmeler şu şekilde belirtilebilir (Warhurst ve Mitchell, 2000).

- Globalleşme, liberalleşme ve dünya çapında artan doğrudan yatırımlar,
- Sosyal baskılar,
- Çeşitli alanlarda yapılan düzenlemeler,
- Finansal araçlar,
- Tedarik zinciri baskısı,
- Diğer işletmelerden kaynaklanan baskılar,
- İşçi ve paydaşlardan gelen içsel baskılar,
- İklim değişikliği gibi çevresel değişimlerin doğal dinamikleri.

Günümüzde, işletmelerin felsefesinde büyük bir değişiklik meydana gelmiştir. İşletmeler, tüketicilerle olan ilişkilerinden çok ticari olsun veya olmasın içinde bulunduğu toplumla olan ilişkileri zerinde daha fazla durmaktadır. Bunun altında yatan en önemli faktör de, işletmelerin artık bilançoları, karları gibi mali sermayeleri ile değil sosyal sorumlulukları ile değerlendirilir hale gelmiş olmasıdır. Örneğin yanıltıcı reklam, çevreye duyarsızlık, çalışanına haksızlık bir anda kuruluşun, kamuoyundaki değerini düşürebilmektedir. Bunun sonucunda, işletme kamu kesiminden kredi almakta sorunla karşılaşabilmekte, hisse senetlerinin borsadaki değeri düşebilmekte, ayrıca kalifiye insan gücü için istenilen bir işyeri olmaktan çıkma tehlikesi ortaya çıkabilmekte ve negatif anlamda işletme medyanın hedefi haline gelebilmektedir (Berkman, 1999). Bu sebeplerden ötürü, artık kuruluşlar herhangi bir dış denetime, örneğin devlet müdahalesine gerek kalmadan, bu konuya kendileri eğilmektedir. İşletmelerin pazarlama açısından sosyal sorumluluktan elde edecekleri ekonomik faydalar, tüketicilerin pozitif ürün ve marka değerlendirmesi, marka tercihi ve marka tavsiyesiyle ilişkilendirilmektedir. Konaklama İşletmelerinin Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerine Yaklaşımı: Teorik açıdan yapılan değişik değerlendirmelere rağmen, işletmelerin sosyal sorumluluğu ürün sembolleri gibi ekonomik veya rasyonel düşünceler tüketici tarafından alışkanlık haline gelmiş davranışları zerinde rol oynamaktadır. Sonuç olarak, sosyal sorumluluk tüketicinin yeni bir ürün değerlendirirken dikkate aldığı bir gösterge olmaktadır (Kotler ve Lee, 2006).

3.3.1. Sosyal Sorumluluk Türleri

İşletmeler eğitim, sağlık, kültür, çalışanların sosyal haklarının iyileştirilmesi birçok alanda gerçekleştirebilmektedirler. Bu sosyal faaliyetlerden sorumluluk hepsini faaliyetleri aynı anda gerçekleştirmek gerek maliyet gerekse işletmeye getireceği diğer yükler açısından zor olacağı için işletmeler genellikle bu faaliyetlerden bir ya da birkaçını seçerek, seçilen sosyal sorumluluk türleri zerinde yoğunlaşmayı tercih etmektedirler. İşletmelerin yoğunlaşacaklarının hangi seçimi sosyal ise sorumluluk faaliyetleri çeşitli faktörlerin etkisi zerinde altında şekillenmektedir. Bu faktörleri; doğal çevre faktörleri, siyasal faktörler, eğitim faktörleri gibi işletme dışı faktörler ve üretim, pazarlama, insan kaynakları, finansal imkanlar gibi işletme içi faktörler olarak sıralamak mümkündür (Lantos, 2001). İşletmeler hem işletme dışı faktörleri, hem de işletme içi faktörleri göz önünde bulundurarak sosyal sorumluluk türlerinden hangileri durumundadırlar. Üzerinde yoğunlaşacaklarının tercihini yapmak Sosyal sorumluluk türleri, literatürde farklı başlıklar altında toplanmaktadır. En yaygın olarak görülen sınıflandırma; işletme içi sosyal sorumluluk türleri ve işletme dışı sosyal sorumluluk türleri olarak bu faaliyetlerin ayrılmasıdır. Bu tip bir ayırmada; çalışanlar, hissedarlar, yöneticiler gibi işletme içindeki bileşenlere yönelik sosyal sorumluluklar işletme içi sosyal sorumluluk olarak değerlendirilirken; rakipler, müşteriler, çevre, toplum gibi işletme çevresine ilişkin bileşenlere yönelik faaliyetler işletme dışı sosyal sorumluluk türleri olarak adlandırılmaktadır (Aktan ve Bör, 2007).

İşletme içi veya işletme dışı sosyal sorumluluk türleri şeklinde bir ayırma gidilmeden işletmelerin hangi alanlarda sosyal sorumluluk faaliyetlerinde bulunabileceklerine yönelik bir sınıflandırma yapıldığında ise aşağıdaki türler ortaya çıkmaktadır. Toplumsal Çevreye Yönelik Sosyal Sorumluluklar: Şehirlerin planlaması ve yenileştirilmesi, yoksulluk ve refah, işsizlik, insan haklarına saygı, suç oranlarının düşürülmesi gibi konular bu türde sosyal sorumluluk faaliyetlerinin ilgi alanına girmektedir. Tüketiciye Yönelik Sosyal Sorumluluklar: Ürün ve hizmetler hakkında doğru bilgi vermek, ürün ve hizmetlerle ilgili tüketici şikayet ve eleştirilerine açık olmak, sosyal pazarlama anlayışının gereklerindedir. Bu tür bir davranış, hem ahlaka uygun hem de sosyal açıdan sorumlu bir davranıştır (Özgener, 2004). Bu tür faaliyetler tüketicilere yönelik sosyal sorumluluk faaliyetlerine örnek verilebilir. Çevreye Yönelik Sosyal Sorumluluklar: Doğal kaynakların sürdürülebilirlik çerçevesinde kullanılması, faaliyetlerin doğal dengeyi tahrip etmeyecek şekilde sürdürülmesi, çevre kirliliği gibi ortaya çıkabilecek sorunlara karşı önlem alınması, ulusal ve uluslararası çevre standartlarına örnekendirilebilir uyulması gibi faaliyetlerle. Sağlığa Yönelik Sosyal Sorumluluklar: Çalışanlar, tüketiciler ve toplum sağlığına yönelik projeler geliştirilerek bu alanda sosyal sorumluluk

faaliyetleri gerçekleştirilebilmektedir. Ekonomik Gelişime Yönelik Sosyal Sorumluluklar: Fakir bölgelerde faaliyet gösteren işletmeler, bu bölgelerde ekonomik gelişime katkıda bulunarak, marka imajlarını geliştirebilirler, pazar paylarını arttırabilirler, yeni tüketici kitlesi yaratabilirler, sonuç olarak sağlıklı bir ekonomik ortamın oluşumuna katkıda bulunurlar. İşletmelerin ekonomik gelişime yönelik sosyal sorumluluklarından biri de, çevresine istihdam olanağı sağlamasıdır. Eğitime Yönelik Sosyal Sorumluluklar: Eğitime yönelik sorumluluklar konusunda hemen hemen her örgütün ciddi kaygıları bulunmaktadır. Çünkü işletme kalifiye iş gören ve yönetici sıkıntısı ile karşı karşıya kaldığında gelişime ayak uyduramayacaktır. Bu nedenle işletme kurum içine dönük eğitim faaliyetlerine gereken hassasiyeti göstermeli, eğitim kurumlarına gerekli maddi ve manevi destek vermeli, aynı zamanda toplumsal bilincin gelişimine katkıda bulunan eğitim faaliyetlerinde bulunmalıdır. Sportif ve Kültürel Faaliyetlere Yönelik Sosyal Sorumluluklar: Genellikle sponsorluklar şeklinde gerçekleştirilen bu tür sosyal sorumluluk faaliyetlerinde işletmeler, buldukları coğrafyada gerçekleştirilen festival, konser, şenlik, spor organizasyonları gibi etkinliklere ya doğrudan katılım göstermekte ya da sponsorluk yapmaktadırlar. Çalışanlara Karşı Sosyal Sorumluluklar: İşletmelerin sorumluluk alanları içerisinde en hassas alanlardan biri de çalışanlarına karşı taşıdığı sorumluluklardır. Çalışan haklarına saygı gösterme, adil ücret ödeme, çalışanlara özgür konuşma hakkı verme, işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin yerine getirilmesi, çalışanların işletme kararlarına katılmalarının sağlanması gibi faaliyetleri çalışanlara karşı sosyal sorumluluk faaliyetleri olarak sıralamak mümkündür. Sosyal devlet anlayışı çerçevesinde bu tür sosyal sorumlulukların önemli bir kısmı işletmelerin karşısına ayrıca yasal zorunluluk olarak da çıkmaktadır (Şimşek, 1999). Tedarikçi ve Rakip İşletmelere Karşı Sosyal Sorumluluklar: İşletme üretim sürecinde mal ve hizmet sağlayanların yanı sıra, mal ve hizmet satın alan işletmelerle de doğrudan ilişki içerisinde. Bu Konaklama İşletmelerinin Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerine Yaklaşımı: işletmelerin yanı sıra rakip firmalara karşı da faaliyetler sırasında sorumlu davranışlarda bulunulması gerekmektedir. Etik kurallar olarak tanımlanabilecek rekabet kuralları ve tedarikçilere karşı sorumlulukların yerine getirilmesini bu başlık altında örnek vermek mümkündür (Aktan ve Bör, 2007). İşletmelerin vergilerini zamanında ödemesi devlete yönelik sosyal sorumlulukların başında gelmektedir. Bununla birlikte, devlet işletmelerden istihdama katkıda bulunmasını, gerektiği durumlarda harp araçlarının üretiminin gerçekleştirilmesini, ithalat ve ihracatta ekonomi politikalarına uymasını ve elde edilen gelirin bir bölümünün vergi olarak düzenli aralıklarla ödemesini ister. İşletme de devletten iyi bir çalışma ortamı sağlamasını ve teşvik edilmeyi bekler (Dalyan, 2007).

Sonuç

Rekreasyon faaliyetlerinin yerel yönetimlerinde içerisinde hem bireye hem de sosyal olarak topluma belirli sorumlulukları mevcuttur. Bu sorumluluklar bireylerin kişisel gelişimini artırırken doğal olarak toplumun gelişimini artırırken refah ve huzurunu da artırmaktadır. Rekreasyon faaliyetleri bireylerin iş yaşamında oluşan stres ve gerginliklerden uzaklaştırmak ve hafifletmek adına yapılan aktivitelerdendir. Bunun için bireye düşen sorumluluklar haricinde topluma ve devlete düşen sorumluluklarda vardır. Bu sorumlulukları yüklenen kamu kuruluşları içerisinde halka arz eden ve faaliyetler oluşturan yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimler rekreasyon faaliyetlerini tüm halka eşit ve ulaşılabilirliği kolay bir yoldan sunması önemli olduğu kadar gerekli olan bir olgudur. Bireylerin özel işlerinde ve toplumsal olan işlerde yapması gereken önemli sorumluluklar ve görevler mevcuttur. Bu sorumluluklar hem toplumun hem de bireylerin yaşam şartlarını kolaylaştırarak bireylerin doğal olarak da toplumun gelişmesine büyük katkı sunmaktadır. Sonuç olarak toplayacak olursak bireyler için rekreasyon faaliyetleri yaşamlarında büyük önem taşımaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile boş ve serbest zamanın artması bireylerin kendilerini gerçekleştirmek, ilgileri ile yeteneklerini geliştirmek ve kişiler arası ilişkilerini ilerletmek için yapılması zorunlu hale gelen aktivitelerdir. Bu aktivitelerin yapılması için yerel yönetimlerin de sorumlulukları mevcuttur. Bu sorumluluklar rekreasyon faaliyetlerinin yapılacağı alanları, mekanları, hizmet kalitesini ve etkinlikler kapsamında ki malzemeleri düzenleyerek karşılamaktır. Bireylerin kendilerine, topluma sorumlulukları olduğu kadar yerel yönetimlerinde bireylere sorumlulukları olmaktadır ve karşılıklı arz talep dengesi kurularak ihtiyaçlar en iyi ve en kısa sürede karşılanmaktadır.

KAYNAKLAR

- Aktan, C. Can, ve Deniz Bör (2007) “Kurumsal Sosyal Sorumluluk”, Kurumsal Sosyal Sorumluluk: İşletmeler Ve Sosyal Sorumluluk, Edt: Coşkun Can Aktan, İgiad Yayınları, S.11-36, İstanbul.
- Bakır M. (1990). Rekreasyon ve Turizm İlişkisinin Turizm Politikalarının Oluşturulmasındaki Önemi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Bansal Pratima, Kandola S., (2003) “Corporate Social Responsibility: Why Good People Behave Badly In Organizations.
- Berkman Ümit, “Sosyal Sorumluluk, İş Ahlakı Gelişimi Ve Yakın Geleceği”, [Http://Www.Kho.Edu.Tr](http://Www.Kho.Edu.Tr). 12.12.2008.
- Çevik, A., Özmaden, M., Tezcan, E., Dokuzoğlu, G. (2021). Öğretmenlerin serbest zaman ilgilenimlerinin yaşam doyumları üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(4), 784-790.
- Dalyan, Figen (2007) “Sosyal Sorumluluğun Temelleri”, Kurumsal Sosyal Sorumluluk: İşletmeler Ve Sosyal Sorumluluk, Edt: Coşkun Can Aktan, İgiad Yayınları, S. 45-61, İstanbul.
- Dawar, Niraj, Jill Klein (2004) “Corporate Social Responsibility And Consumers’ Attributions And Brand Evaluations In A Product–Harm Crisis” *Research Marketing*, S. 203-217.
- Devlet Planlama Teşkilatı, Muhasebenin Temel Kavramları Ve Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1970, S.10
- Dokuzoğlu, G., Çevik, A., Özmaden, M., Yıldız, Y., Tezcan, E. (2022). Gençlere yönelik egzersiz bağımlılığı ölçeği (gyeb): bir ölçek uyarlama çalışması. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 644-653.
- Filiz, B. ve Demirhan, G. (2017). Antrenörlük Davranışı Değerlendirme Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarılması. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi*. 15 (1), 1-10.
- Gülнар, Ü., ve Güven, F. (2023). Squat Egzersizini Yapan Kadınlarda Yaşam Doyumunun Öz Güven Üzerine Etkisi. Presented at the 8th International Congress On Humanities And Social Sciences In A Changing World *Proceedings Book*, İZMİR.
- Gülнар Ü. (2021). Name Of Modern Management: Total Quality, *Selcuk University Journal Of Social And Technical Researches* Volume: 19, P. 62-74.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. Ve Dinç, Y. (2009). Boş Zaman Ve Rekreasyon Yönetimi. AAnkara: Detay Yayıncılık
- Hamilton, S.F. Fenzel, L.M. (1988). The Impact Of Volunteer Experience On Adolescent Social Development: Evidence Of Program Effects. *Sage Journals Of Adolescent Research*, 3(1),65-80.
- Hazar, A. (2003), Rekreasyon ve Animasyon, 2 Baskı Detay Yayınları, Ankara.

- Henden, B. (2006). "Katılımcı Yerel Yönetim Anlayışında E-Belediyeciliğin Yeri Ve Önemi". Journal Of Human Sciences,
- Kalkan, Ayşe. (2012), "Açık Alan Rekreasyonu, Doğa Sporları Yapan Bireylerin Bu Sporları Yapma Nedenleri: Antalya Örneği" Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Karna Jari, Hansen E., Juslin H., (2001) "Social Responsibility İn Environmental Marketing Planning", European Journal Of Marketing, Vol:37, N.5/6, S. 848-871.
- Kesim Ü. (2006). Fiziksel Aktivite, Sağlıklı Yaşam ve Yerel Yönetimler Sempozyumu Sonuç Raporu. Eskişehir, 28 Nisan, 2006.
- Kiper, T. (2009), Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi, "Öğrencilerin Rekreasyonel Eğilimlerinin Belirlenmesi" JOTAF/ Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 6(2), 191-201.
- Kotler, Philip, Nancy Lee (2006) Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Mediacat Kitapları, İstanbul.
- Lantos, Geoffrey P., (2001) "The Boundaries Of Strategic Corporate Social Responsibility", Journal Of Consumer Marketing, Vol.18, No.7.S.595-632.
- Lieber, S.R, Fesenmaier D.R, (1983), "Recreation Planning and Management" E&F. N. Spon Ltd. London, 1. Baskı, 2, 4, 9.
- Nelson, D. B. & Low, G.R. (2004). Personal Responsibility. Oakwood Solutions, Lic.
- Okuyucu C., Ramazanoğlu F (2006), Dünyadaki Değişimin Boş Zaman Faaliyetlerine Etkileri, 9. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, Muğla, s. 74-75.
- Özen, Y. (2011). Öğrenmede Kişisel Sorumluluğu Araştırmaya Yönelik Bir Öğrenme Ve Değerlendirme Yaklaşımı: Portfolyo Değerlendirme. Eğitim Ve İnsan Bilimleri Dergisi. Cilt.2 Sayı4 109/132.
- Özen, Y. (2013). Sorumluluk Duygusu Ve Davranışı Ölçeğinin Geliştirilmesi Güvenirliği Ve Geçerliliği. Gümüşhane Üniversitesi. Spor Bilimleri Elektronik Dergisi, Sayı:7.
- Özgener, Şevki, (2004) İş Ahlakının Temelleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Palazzi, M., Starcher. G. (2001), "Corporate Social Responsibility And Business Success", Available At: [Www.Ebbf.Org/Crsrwd.Htm](http://www.Ebbf.Org/Crsrwd.Htm).
- Rondinelli Dennis. A., Berry M. A., (2000) "Environmental Citizenship İn Multinational Corporations: Social Responsibility And Sustainable Development", European Management Journal, 18 (1).S. 7084.
- Sevil, Tuba (2012). Boş Zaman Ve Rekreasyon Yönetimi, Açıköğretim Fakültesi Yayını Eskişehir).

- Şahin, H. M., Yılgin, A. ve Şahin, F. (2020). Yüzme Aktivitesi Sonrası Çocuklarda Sosyal Fobi Durumunun Araştırılması. *Afrika Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8 (4), 791-798.
- Şen, H.F., Aktaş, S. (2022). Toplumsal Boyutları ile Spor ve Rekreasyon: Bölüm Adı: Kavramsal Açından Spor ve Rekreasyon, Gazi Kitabevi. Ankara.
- Şimşek Birgl (1999). “Yöneticilerin Çalışanlara Karşı Etik Sorumlulukları”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 1 (3) S.69-86.
- Tekin A. (2003). Bir Rekreasyonel Etkinlik olan Doğa Yürüyüşünün Tekstil İşgörenlerinin Uyum Düzeylerine Etkisi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. Danışman: Prof. Dr. M. A. ZİYAGİL.
- Yağcı, P. (2015). Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Anabilim Dalı Lisans Düzeyinde Rekreasyon Bölümü Müfredatlarının İncelenmesi Ve Örnek Müfredat Çalışması, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir
- Yazıcı, M., (1998). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anlayış ve Alışkanlıkları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yılgin, A., Alpullu, A., & Demirci, C. (2022). Dezavantajlı Çocukların Spor Eğitim Projesi İle Sosyal Uyumlarının İncelenmesi. *Eurasian Research in Sport Science*, 7(2), 90-99.